

Slovo úvodem

Tento informační trojlíst nazvaný prostě „Listy o spalovně“ jsme se rozhodli vydat proto, aby se k vám jako k obyvatelům Lysé a okolních měst a obcí dostávaly v úplnosti zprávy kritické k provozu spalovny. Vedly nás k tomu dva důvody: Za prvé tajemník Městského úřadu v Lysé nad Labem (Ing. Miloš Dvořák) a posléze i pan starosta (Václav Houšťecký) nedovolili otisknout reakci na článek obhajující spalovnu nebezpečných odpadů společnosti BDW Line. Nesouhlasili také s otištěním článku o výsledcích jednání o studii obsahu dioxinů v krvi lyských mužů. Za druhé považujeme za důležité Vám poskytnout podrobnější informace o dění kolem spalovny i měřeních škodlivin v prostředí města. Zatím vydáváme „Listy o spalovně“ jako jednorázovou tiskovinu, ale nevylučujeme jejich pokračování.

Spalovna nebezpečných odpadů v Lysé nad Labem.

Foto: Ondřej Petrlík.

Na nejpálčivější otázky studie zadaná krajem neodpoví

Koncem ledna se na radnici v Lysé nad Labem konala důležitá schůzka věnovaná rozborům krve na obsah dioxinů a dalších látek a zpracování jejich výsledků. Studie zadaná Krajským úřadem Středočeského kraje v Lysé nad Labem podá přehled o hladině dioxinů v krvi místních mužů a řekne, do jaké míry jsou zasaženi těmito látkami. To je jedna z informací ze schůzky svolané na 23. ledna. Zástupci Arniky se na ní zeptali, zda studie zodpoví také otázku míry kontaminace doma chovaných zvířat v Lysé nad Labem dioxiny a PCB? Odpověď zněla, že na tuto otázku studie odpověď neposkytne. Nebudeme řešit problémy chovatelů domácích zvířat za peníze daňových poplatníků, bylo jedno ze shrnujících prohlášení Františka Váchy (KDU-ČSL), náměstka hejtmana Středočeského kraje zodpovědného za oblast životního prostředí.

Ing. Tomáš Ocelka z Národní referenční laboratoře pro perzistentní organické látky ve Frydku-Místku, který vede tým odborníků zpracovávající studii, seznámil účastníky schůzky s tím, že budou provedeny rozborů krve u 15 mužů vybraných ze 127 přihlášených dobrovolníků a jako doplňkové pak 4 rozborů půdy, případně jeden rozbor vody. Odběry krve na rozborů týden poté opravdu proběhly.

Zpracovatelé studie rovněž řekli, že se nepřiklánějí k tomu, aby pro čtyři doplňkové rozborů byly odebrány vzorky domácích zvířat anebo vajec. Jak ukazují zahraniční studie, hladiny dioxinů ve zvířatech jsou často v rozporu s jejich koncentracemi v půdě. Zdrojem dioxinů v drůbeži mohou být prachové částice, které rozborů půdy nezachycují. Studie podle informací ze schůzky rovněž nebude pátrat po případném zdroji toxických látek přítomných v životním prostředí v Lysé nad Labem. Ani tuto otázku tedy nezodpoví.

Z jednání také vyplynulo, že zadání studie zpracovával sám zpracovatel, protože krajští úředníci se necítili natolik odborně zdatní, aby zadání vypracovali sami. To je při zadávání zakázek z veřejného rozpočtu postup přinejmenším atypický. Krajský úřad uvolnil na studii 400 tisíc Kč ze svého rozpočtu. Její dokončení se posunulo a očekává se do 15. dubna tohoto roku.

Zástupci Krajského úřadu Středočeského kraje rovněž sdělili, že se zatím nezabývali otázkou dlouhodobějšího monitoringu vlivu spalovny nebezpečných odpadů v Lysé nad Labem na životní prostředí v okolí. Tím zůstává a nejspíše i zůstane nenaplněna jedna z podmínek pro provoz spalovny stanovených v závěrečném stanovisku k procesu posouzení vlivů spalovny na životní prostředí. Kvůli neexistujícímu monitoringu vlivu spalovny začaly Arnika a Lysin v loňském roce s odběry vzorků drůbeže a půdy za účelem jejich rozborů.

Další informací sdělenou na schůzce byl fakt, že se na dalším zkoumání kvality životního prostředí nebude nijak finančně podílet provozovatel spalovny odpadů, kyperská firma BDW Line.

Mám-li to shrnout, studie sice řekne, jak jsou muži v Lysé nad Labem zatíženi toxickými látkami. Nebude však hledat odpovědi na otázky, jak dalece jsou toxickými látkami zasažena doma chovaná zvířata a potraviny pocházející od nich. Také nenajde zdroje toxických látek. Pak je ovšem otázka, zda za několik let uvolní kraj opět 400 tisíc korun (anebo v té době již více) na nějakou srovnávací studii, aby zjistil, zda došlo ke zvýšení přítomnosti toxických látek v krvi místních mužů anebo nikoliv. Nejdůležitější je ovšem otázka, jak budou kraj a město regulovat znečišťování životního prostředí, když nebudou znát jeho původce, anebo je znát nechťejí?

RNDr. Jindřich Petrlík,
*sdružení Arnika - program
Toxické látky a odpady*

V tomto trojlístu najdete:

Dva články původně určené pro Listy: 1 Na nejpálčivější otázky studie zadaná krajem neodpoví 2 Omluva panu Mrkvičkoví 2 Pro srovnání: článek pana Mrkvičky, na který reaguje Jana Maťková 3 Politici a spalovna: Odpověď hejtmana Středočeského kraje, Petra Bendla na petici „Za zastavení provozu spalovny	nebezpečných odpadů v Lysé nad Labem“ 3 Zprávy odjinud Asistenční centrum 4 Alternativy ke spalování odpadů v Lysé nad Labem 5 Rozhovor: O dioxinech a dalších věcech s tajemníkem Městského úřadu v Lysé nad Labem Ing. Milošem Dvořákem 6 Dioxiny 6 Krátce

OMLUVA PANU MRKVIČKOVÍ, ANEB ZAVŘETE OČI A ZADRŽTE DECH...

V lednovém čísle Listů uveřejnil člen redakční rady Listů, Václav Mrkvička, svou rozhořčenou reakci na můj, myslím si, vcelku mírumilovný článek. Snažila jsem se přitom jen naznačit nejen panu Mrkvičkoví, ale především obyvatelům Lysé, že ne všechny informace, které pan Mrkvička v Listech v souvislosti se spalovnou předkládá, jsou v pořádku. Ve svém hlubokém rozhořčení tento pán označil mé naznačování za nehorázné a hloupé nepravdy. Ano, jednu nepravdu jsem skutečně omylem zveřejnila, a to že byl pan Mrkvička v letech 1998 až 2002 zastupitelem města. Velmi se za to panu Mrkvičkoví i čtenářům omlouvám. A protože se tím sám nepochlubil, pro úplnost dodávám, že byl zastupitelem v letech 1996 až 1998. Skoro jako by se stýděl... Také byl v té době členem Rady města. A abych předešla dalšímu rozhořčení, tak mi nezbývá, než vše trochu více rozvést:

1. Komický argument pana Mrkvičky, že spalovnu nechal postavit OV KSČ pro Rudou armádu, je sice pravdivý, ale nepodstatný. Na Šibáku stála v roce 1996 pouze ruina, zchátralá budova, kterou bylo nutné zrekonstruovat a namontovat do ní zcela novou technologii za téměř čtvrt miliardy korun. Jinými slovy - v době prodeje tam dávno spalovna nebyla. Proto se fakt, že byl pan Mrkvička členem zastupitelstva a městské rady už v letech 1996 až 1998, jeví jako velmi podstatný. Právě v těch letech se totiž odehrály klíčové události, které umožnily dnešní existenci spalovny.

2. Ani další vtipná poznámka, že spalovnu prodal novému majiteli starosta Kopecký, příliš neobstojí. Sta-

rosta jistě podepsal za město kupní smlouvu, ale že by sám spalovnu prodal bez vědomí ostatních zastupitelů? Ostatně krátce po prodeji začalo chodit město řídit nové zastupitelstvo, ve kterém zasedal právě pan Mrkvička. Po boku nového starosty, stranického kolegy pana Sedláčka. Starosty, který zprostředkoval dodávku drahé technologie do zbrusu nové spalovny. A toto nové zastupitelstvo prodloužilo Reanu termín doplacení kupní ceny za spalovnu až do konce dubna 1997. V poslední den termínu pak město dokonce podalo návrh na vklad spalovny do katastru nemovitostí ve prospěch Reanu. Aniž by kupní cena vůbec byla uhrazena. Zaplacená ostatně není dodnes! A stejné zastupi-

telstvo s panem Mrkvičkou týž rok na podzim klidně odhlasovalo prodej dalších nemovitostí v areálu spalovny. Opět Reanu, který už byl v té době největším dlužníkem města. Asi proto, že Rean neměl v té době peníze na uhrazení dluhů, mu město nemovitosti se zastavěnou plochou 348 metrů čtverečních prodalo za pouhých 5 Kč. Jako pojistka proti nezaplacení dluhu pak městu zbyla už jen blokáce vlastnického práva v katastru nemovitostí. Ale zrušení této blokáce ve prospěch Reanu, svého velkého dlužníka, schválilo zastupitelstvo (v němž stále seděl pan Mrkvička) dne 14. října 1998, jen těsně před ukončením svého volebního období. To byla pane činorodost!

3. Články pana Mrkvičky o spalovně existenci a nutnosti této spalovny obhajují a její problémy zlehčují. Každý, kdo si Listy schovává, se o tom může lehce přesvědčit. Pan Mrkvička sice uvádí, že chtěl svým posledním článkem z listopadu 2003 pouze otupit obavy obyvatel. Takové otupování na mne ale dělá dojem, že by snad bylo nejlepší, kdybychom všichni zavřeli oči a zadrželi dech - a bude po problému. Budeme předstírat, že spalovna neexistuje, abychom náhodou nepoškodili pověst města a neodradili případné kupce od koupě rodinného domku v Lysé. A co my, co tady žijeme? Nás snad spalovna nepoškozuje?

4. A jenom douška na závěr - člen redakční rady Listů má samozřejmě právo na vlastní názor, ten mu v žádném případě nemohu a ani nechci upírat. Ale právě jako člověk, rozhodující o obsahu, by měl dávat dobrý pozor, aby byly jím prezentované informace objektivní. Pokud tomu tak není, má dvě možnosti: vyhnout se ožehavému tématu, nebo vystoupit z redakční rady a přispívat do Listů za normálních podmínek jako každý jiný obyvatel města. To znamená, že jeho reakce asi nebude uveřejněna hned vedle článku, který ho naštvál. Normální člověk totiž musí počkat, až Listy vyjdou, potom si je koupí, přečte a může se vyjádřit v příštím čísle.

Z těchto všech důvodů si myslím, že je pan Mrkvička rozhořčen neprávem. Jako zastupitel a člen městské rady měl možnost s mnoha nešvary a mírně řečeno problematickými věcmi nesouhlasit a bojovat proti nim. Tehdy se ještě dalo výstavbě spalovny zabránit. Dnes už bohužel můžeme jenom zavírat oči a zadržovat dech.

A nebo spojit své síly a snažit se - bez ohledu na minulé „zásluhy“ - alespoň o stupínek vylepšit současný neblahý stav. Spalovnu už neobnováme, nicméně ji můžeme společným úsilím donutit k tomu, aby se k nám všem chovala zodpovědněji a neotravovala životní prostředí. Nemá smysl ztrácet čas a otravovat čtenáře žabomyšími válkami, takže bych případně další osobní námitky raději s každým vyřešila z očí do očí, než na stránkách Listů.

Jana Matková

Poznámka: Pro pořádek, aby bylo jasné, na jaký článek reaguje příspěvek paní Matkové, který měl být otištěn v březnových Listech, ale po zásahu vedení města Lysé nad Labem nebyl, zde přetiskujeme článek pana Mrkvičky, který vyšel v lednovém čísle Listů. Na řadu jeho argumentů by se dalo reagovat. Odpověď na ně najdete v jiných článcích zveřejněných v tomto informačním dvojlistu.

Jindřich Petrlík

Musím reagovat!

Respektuji názor pánů Havla a Petrlíka. Je to jejich právo. Mrzí mě jen, že nepochopili, o co mně vlastně šlo. To, že vymřeme všichni brzy na rakovinu, je samozřejmě nadsázka. Víím o čem mluvím, sám jsem s rakovinou více jak rok bojoval. Oni však, ať již záměrně či neúmyslně, nebo pro vlastní zviditelnění, svými články v Mladé Frontě, Listech a dalších tiskovinách, poškodili naše město a přisoudili mu nálepku města životu nebezpečného. Tyto informace

dokonce způsobily, že vážný zájemce zrušil smlouvu na koupi domku v Lysé s odůvodněním, že v tak nezdavém prostředí žít nebude. Ať se to líbí či nikoliv, vyvolali tito pánové neodůvodněnou paniku a ublížili městu. Svým článkem jsem chtěl proto pouze otupit vyvolané obavy. K tomu mohu jen zopakovat, že mnou uvedené informace o dioxinech jsem čerpal z údajů odborníka pana RNDr. Libora Jecha, CSc. a nemám důvod mu nevěřit. Můj článek neměl také v žádném případě oslavovat to, že máme v Lysé spalovnu. Napsal jsem, že spalovna není žádné bohulibé zařízení, ale také víím, že někde stát musí, neboť nebezpečné odpady zatím jinak neumíme rozumně likvidovat.

Dalším důvodem k mé úvaze bylo upozornit na skutečnost, že jsou zde daleko větší nebezpečí pro lidstvo a tím by bylo záhodno se věnovat. Stačí si přečíst článek renomovaného ochránce životního prostředí profesora Moldana z 2.2. 2004 v MFD.

Cituji ... boom dieselových motorů na něž se vážou rakovinotvorné aromatické sloučeniny, přerůstá v alarmující problém ... tisíce domácích kotelen vypouští ty nejhorší jedy. Lidé ve svých kotelnách spalují vše, co jim přijde pod ruku. Konec citátu. Měsíc před vyjitím této úvahy vyšel v Listech můj inkriminovaný článek. V něm jsem napsal: „Daleko více nám ale škodí tisíce aut a zplodiny z nedokonalého spalování odpadků ve stovkách domácností. Proti tomu by se měla Arnika a Lysin zaměřit.“ Konec citace. Osobně proto nevěřím, že právě spalovna v tak krátkém čase, s tak omezeným provozem, při umístění vysoko nad městem po směru vanoucích větrů, může být zdrojem naměřených hodnot. To je zase moje právo.

Jinak ale musím reagovat na článek paní Matkové. Ta paní mě nezná a přesto na mě nesmyslně a nepravdivě útočí. V tom co jsem napsal není ani slovo, že je spalovna úplně neškodná a že jedovaté zplodiny

nikomu neublíží. To si ta paní zcela vymyslela. Také nevím, kde přišla k tomu nesmyslu, že jsem byl v letech 1998 až 2002 členem zastupitelstva, nebo že mám zásluhy na uvedení spalovny do provozu. Rovněž je pro mne novinou, že jako člen redakční rady nemám právo na vlastní názor. Vůbec už nechápu, proč do toho navíc plete moje členství v KDU-ČSL.

Vážená paní, naprostou nehorázností a hloupostí je, když někdo uveřejní podobné nepravdy, aniž by si ověřil fakta. Seznámím vás s nimi: Spalovnu nechal postavit OV KSČ pro Rudou armádu, novému majiteli ji prodal starosta Kopecký a rekonstrukci spalovny povolil orgán státní správy - odbor výstavby a referát životního prostředí. S žádným z uvedených orgánů nemám a nikdy jsem neměl nic společného a na rekonstrukci spalovny jsem se nikdy nepodílel.

Václav Mrkvička

Tento rozhovor byl původně pořízen pro zpravodaj „Arnikum“ vydávaný pro členy sdružení Arnika a vyšel v jeho 4. čísle za rok 2003. Je částečně poplatný době svého vzniku (říjen 2003), ale stále má svoji informační hodnotu, a proto jsme se rozhodli jej přetisknout i zde.

Mohl byste prosím na úvod shrnout postoj města ke spalovně nebezpečných odpadů?

Město má se spalovnou pouze starosti. Veřejné mínění samozřejmě mě určitou váhu má a někteří občané jsou velice aktivní a zdůrazňují tu zápornou stránku.

Je zde dluh přes 20 miliónů, konkurz na bývalého provozovatele, odpor místních občanů (Lysin), opakovaně zjištěné nedostatky v oblasti nakládání s odpady... A z toho všeho vyplývající nelichotivý obraz města ve sdělovacích prostředcích... Nemyslíte, že by městu bylo bez spalovny lépe?

To nedovedu posoudit po faktické stránce. Po pocitové stránce určitě ano. Ale je potřeba k tomu přistoupit z racionálního hlediska. Jestliže jedna část zastupitelstva řekla ano, jsme ochotni zde spalovnu trpět, přičemž firma garantovala hodnoty (škodlivých látek, pozn. red.) na evropské úrovni, těžko je teď myslitelné říci my zde spalovnu nechceme. A to přesto, že se zastupitelstvo dvakrát vyměnilo. Vždyť zde byly náklady ve stovkách miliónů korun...

Jaké jsou přínosy spalovny, že převládá všechna negativa, se kterými se musí město potýkat?

Měli jsme teď se spalovnou dva, tři měsíce starostí. Ale tím, že se město účastní aktivně konkurzního řízení, je velká naděje, že značná část peněz bude městu vrácena...

Pokusím se otázku zformulovat jinak. Jaký je tedy přínos spalovny pro město?

To nedokážu exaktně ocenit, protože jak víte v Lysé nad Labem není žádná nemocnice. A tím, že se spalovna zaměřila z 65 % na spalování nemocničního odpadu, bezprostřední přínos pro město tady nevidím.

Arnika zveřejnila výsledky rozborů tzv. dioxinového kohouta. Na základě těchto rozborů vzniklo podezření, že zvířata v Lysé nad Labem jsou kontaminována toxickými látkami – dioxiny a PCB. Výsledky dalších rozborů

O DIOXINECH A DALŠÍCH VĚCECH

Rozhovor s tajemníkem Městského úřadu v Lysé nad Labem Ing. Milošem Dvořákem

zadané městem toto podezření potvrdily. Některé rozborů (bažant) vyšla dokonce podstatně hůře než rozborů prvního kohouta. Shodnete se s námi na tom, že kontaminace živočichů v Lysé nad Labem je závažný problém?

Otázkou je, jestli 15 pikogramů je závažné znečištění. Jedna televize ze mě například páčila, jestli nás tato hodnota nějak výrazně zviklala v našem přesvědčení, že to tady není zase tak špatné. Musím říct, že nezviklala, ale do určité míry jakoby znejistěla.

Znamená to, že město nechá udělat i rozborů na polychlorované bifenyls?

Já myslím, že teď dost aktivně vystupuje krajský úřad a určitě to bude tak, aby obrázek, který požadujete, byl kompletní. Tyto rozborů určitě budou muset být.

V tisku jste několikrát zlehčil výsledky rozborů s tím, že se máločko živí ulovenými bažanty a zajíci či drůbeží. Podle Vás je tedy v pořádku, že některá zvířata v Lysé obsahují nemalé koncentrace toxických látek?

Tajemník MěÚ v Lysé nad Labem Ing. Miloš Dvořák

Foto: Martin Zavadil

Jak moc závažný podle Vás je problém znečištění toxickými látkami?

Myslím si, že moc ne. Asi ne na to, aby se vyvolávaly nějaké bezprostřední reakce. A speciálně výsledky půdních vzorků mě utvrdily, že situace tady je zrovna tak dobrá nebo špatná jako kdekoli jinde.

Jedna věc jsou rozborů půdy, druhá věc jsou rozborů živočišných vzorků. Další věc je, že město nenechalo udělat rozborů na polychlorované bifenyls (PCB), ale pouze na dioxiny. Jedna otázka je, proč město nenechalo udělat rozborů i na PCB? Druhá část otázky je, jestli si uvědomujete, že interpretace míry kontaminace je zavádějící, protože nezohledňuje jeden významný kontaminant?

Bylo nám odborníky doporučeno objednat dioxinovou analýzu, tak jsme ji objednali. Ale já si myslím, že až tak moc se nestalo a že laboratoř je schopna to dodat.

v celém městě kouřit, protože kouření způsobuje rakovinu, zakázat v celém městě alkohol, protože alkohol je metla lidstva a za třetí bych musel zakázat grilování, protože jsem snědl více grilovaného masa než domácích slepic...

Rozdíl je v tom, že příklady, které jste vyjmenoval, jsou příklady poškozování zdraví na základě svobodného rozhodnutí každého člověka. Ale ti lidé nechovají drůbež s tím, že bude obsahovat toxické látky...

A tím se dostáváme k meritu věci. Obdrželi jsme nyní výsledky půdních rozborů a ejhle... hodnoty jsou stejné jako všude jinde. Otázka je, jakou cestou se to dostává do té drůbeže. Co se stalo na cestě mezi půdou a drůbeží..?

Myslíte si, že kdyby kraj nepovažoval kontaminaci místních živočichů za závažný problém, investoval by zhruba půl milionu korun do dalšího monitoringu?

To nevím. Na ten problém vážnosti se můžete dívat ze dvou stran. Zaprvé, že je to vážné směrem k veřejnému mínění, respektive k situaci, která se kolem toho mediálně vytvořila. Nebo, že je považováno za vážné to znečištění. Já to pořád chápu jako právo veřejnosti na pravdivé informace... Nejsou tady žádní odborníci, kteří by to během 14 dnů všechno vyřešili. Tak proto je potřeba dát do toho hodně peněz. Ne, že by to tady krajský úřad považoval za tak zamořené, ale proto, že ty jednotlivé rozborů stojí hodně peněz.

Je podle Vás dobře, že Arnika upozornila na problém kontaminace toxických látek a odstartovala tak další průzkum?

Určitě. Osobně mi to přineslo dosti značné komplikace. Radní mě navíc pověřili stykem s novináři, takže to mám z obou stran. Přes osobní komplikace a určitá příkoří a někdy nepříjemný pocit na tiskových konferencích jsem rád, že se tohle celé rozpoutalo, protože město by jinak nikdy neuvolnilo tak velké finanční prostředky, aby se zjistilo, co se děje. A kriticky bych na adresu spalovny řekl jednu věc. Ještě před spuštěním provozu měli udělat studii, která by prokázala míru znečištění a od toho odvíjet další kroky... Ale abych se vrátil k odpovědi, jsem rád, že se to teď vyjasňuje. Někteří obyvatelé sice byli řádně vystrašení, ale myslím, že to bude určitý mezník ve vývoji. Je to určitě dobrý tlak proti spalovně, která začala intenzivně pracovat na vyladění technologie.

Rozhovor připravil
Marek Jeblička

„Jedna věc jsou rozborů půdy, druhá věc jsou rozborů živočišných vzorků,“ říká Ing. Miloš Dvořák.

Ve spalovně nebezpečných odpadů v Lysé nad Labem končí široká škála nebezpečných odpadů. Pro většinu z nich existuje jiný a často ekologičtější způsob naložení s nimi, ať už je to recyklace anebo likvidace jejich nebezpečných vlastností cestami, při nichž nevzniknou nové toxické látky v takových kvantech jako při spalování. Popsat všechny tyto způsoby není možné na tak malém prostoru, jaký skýtá tento trojlíst. Proto začneme alespoň se dvěma skupinami odpadů, které končí ve spalovně, a ukážeme Vám možnosti jiného řešení, jak s nimi naložit.

1. Odpady ze zdravotnictví

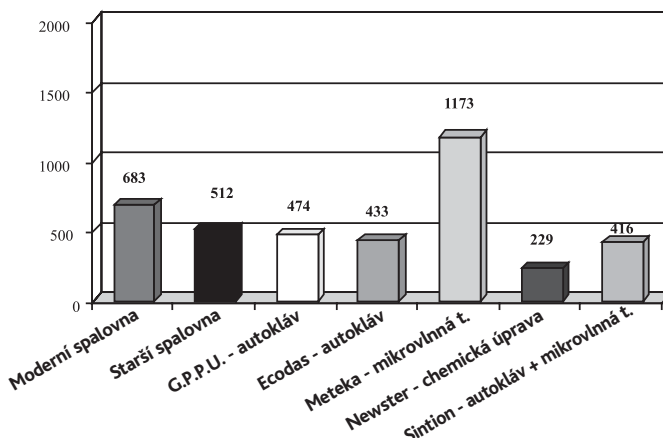
Odpady ze zdravotnictví představují velkou část odpadů, které končí ve spalovně v Lysé nad Labem. V roce 2002 to bylo 80,5 tuny z 1275 tun spáleného odpadu. V roce 2003 už 466 tun ze 3257 tun odpadu zpracované spalovnou.

Společně s mezinárodní sítí Health Care Without Harm vydalo sdružení Arnika brožuru „Nespalovací technologie pro nakládání se

ALTERNATIVY KE SPALOVÁNÍ ODPADŮ V LYSÉ NAD LABEM

zdravotnickými odpady“, ve které jsou prezentovány technologie dostupné na evropském trhu představující alternativu ke spalovně. Jde například o technologie používající horký vzduch anebo horkou páru, případně krátkovlnné elektromagnetické záření (využívané také v mikrovlnné troubě) k tomu, aby zlikvidovaly choroboplodné zárodky a zbavily tak odpad infekčnosti. Tyto technologie mají rovněž se spalovny srovná-

Kdyby se v našich nemocnicích zvýšilo procento třídění odpadů, jak to ukládá zákon, snížilo by se celkové množství odpadu klasifikovaného jako nebezpečný pro jeho infekčnost. Infekční jsou jen například obvazy, použité infuzní sety, injekční stříkačky a další podobné zdravotnické materiály a pomůcky. Infekční však není papírový odpad, plastové obaly od nápojů a zbytky potravin mimo infekční oddělení a celá škála odpadů

Graf: Srovnání investičních nákladů na zařízení ke zpracování zdravotnických odpadů. Náklady v přepočtu na 1 tunu odpadu (v Eurech).

natelnou účinností, co se týče snížení objemu odpadu. I ze spalovny vychází totiž po spálení cca 1 tuny zdravotnického odpadu až 400 kg popela, strusky a popílku, které obsahují toxické látky.

podobných těm, které vznikají také v domácnostech. Odhaduje se, že infekční odpad tvoří maximálně 17 % veškerého odpadu ze zdravotnictví.

Pro zpracování infekčního odpadu po vytřídění neinfekčních složek (kterou lze recyklovat podobně jako v případě komunálního odpadu) by pak stačila daleko menší kapacita zařízení dezinfikujících zdravotnický odpad a snižujících jeho objem. Ten by, stejně jako ze spaloven, šel na skládky odpadů, ale neobsahoval by přitom toxické látky vzniklé jeho spálením.

Jenom pro dokumentaci: Jedním z možných zařízení ke zpracování zdravotnických odpadů jsou autoklávy dodávané firmou Ecodas a provozované ve Francii, Polsku či Maďarsku. V Polsku technologická část jednoho takového zařízení s kapacitou 300 tun/rok stála 130 000 Euro (= cca 4,25 milionů Kč). Ministerstvo zdravotnictví přitom navrhovalo, aby se ze státního rozpočtu uvolnilo 50 milionů Kč na podporu vybrané spalovny ve Středoevropském kraji, aby mohla být dovybavena filtry a dalšími zařízeními ke splnění standardů Evropské unie. Přiložený graf ukazuje investiční náklady v Eurech na jednu tunu zpracovaného odpadu (instalovaného výkonu) pro různá zařízení pro nakládání se zdra-

votnickými odpady. S výjimkou mikrovlnné technologie firmy Meteka jsou spalovny nejdražším řešením. Provozní náklady spaloven jsou 3-4x dražší ve srovnání s autoklávy.

2. Odpadní oleje

Dalším druhem odpadů, pro který budeme hledat náhrady k jeho spalování, jsou odpadní oleje. Zdrojem našich informací o možnostech jejich zpracování je studie „Návrh národního plánu nakládání s nebezpečnými odpady“, zpracovaný v roce 2001 firmou DHV pro Ministerstvo životního prostředí ČR.

Odpadní oleje lze upravit a regenerovat. Je možné je zpracovávat na průmyslové oleje či obráběcí emulze. Regeneraci transformátorových olejů prováděly v roce 2001 dvě mobilní regenerační jednotky společnosti ORGREZ. Zpracované oleje byly znovu použity jako transformátorové oleje. Jedná se dle firmy o prakticky bezodpadovou technologii, kdy nedochází k úbytku oleje.

V pololetí r. 2002 měl být zahájen provoz regenerační jednotky společnosti B+S Reclaim s kapacitou 30 000 t odpadního oleje za rok. Kromě této regenerační jednotky by měly vzniknout dvě regenerační jednotky, a to recyklační jednotka společnosti TRANSKOREKTA s kapacitou 25 – 30 000 tun/rok a dále regenerační jednotka společnosti DETOX (s nižší kapacitou).

Ani odpadní oleje by nemělo být nutné v následujících letech spalovat a není to ani cílovým řešením nakládání s těmito odpady v Evropské unii.

Různých odpadních olejů spalovna v Lysé nad Labem spálila přes 31,5 tuny v roce 2002 a přes 45,5 tuny v roce 2003.

Ilustrační foto Foto: Ondřej Petrlík

NÁVRATKA

Prosíme o čitelné vyplnění hůlkovým písmem:

Jméno a příjmení:

Adresa:

(dále můžete uvést také číslo na tel. případně fax, a e-mail)

Souhlasím s uvedením dat v databázi Arniky pro další komunikaci se mnou. Data nebudou poskytnuta třetím osobám a nejsou shromažďována za jiným účelem než zasláním informačních materiálů Arniky.

Datum: Podpis:

Sdružení ARNIKA
Projekt "Budoucnost bez jedů"
Chlumova 17
Praha 3
130 00

POLITICI A SPALOVNA

Středočeský hejtman Petr Bendl reaguje na petici „Za ukončení provozu spalovny nebezpečných odpadů v Lysé nad Labem“

Na mimořádném veřejném zasedání městského zastupitelstva v Lysé nad Labem, které se konalo 12. srpna 2003, jsme předali hejtmanovi Středočeského kraje Petru Bendlovi petici „Za ukončení provozu spalovny nebezpečných odpadů v Lysé nad Labem“ spolu s dopisem reflektujícím aktuální zjištění vysokých hladin dioxinů a polychlorovaných bifenylů v drůbeži ve městě.

ASISTENČNÍ CENTRUM NA POMOC LIDEM POSTIŽENÝM ÚNIKY TOXICKÝCH LÁTEK

Po povodních a především po únicích toxických látek ze Spolany Neratovice se na sdružení Arnika začali obracet lidé z Polabí s dotazy o možnostech zjištění těchto látek v půdě (na jejich polích a zahrádkách), ale především o míře nebezpečí plynoucího z úniků různých toxických látek ze Spolany Neratovice. Rozhodli jsme se proto v programu Toxické látky a odpady sdružení Arnika zřídit Asistenční centrum na pomoc takto postiženým lidem nejen z okolí Spolany Neratovice.

Základním cílem Asistenčního centra je účinná pomoc lidem postiženým haváriemi spojenými s toxickým znečištěním, ať už jde o úniky chlóru ze Spolany Neratovice anebo o požár skládky odpadů u Zákup apod. Nemůžeme suplovat činnost hasičů ani záchranářů a ani to není naším cílem. Chceme pomoci lidem získat pokud možno objektivní, na znečišťovatelích nezávislé, informace a zároveň jim

poskytnout možnost nezávislé expertizy a právní pomoci při vymáhání náhrad za vzniklé škody. Na rozdíl od hasičů a záchranářů pomáháme také lidem ohroženým trvalými úniky toxických látek spojenými s běžným provozem zařízení jako spalovny či skládky nebezpečných odpadů.

Asistenční centrum Vám může pomoci se zjištěním či zprovozkováním rozborů a odborníků pro posudky. Finanční možnosti Asistenčního centra jsou však omezené.

Asistenční centrum rozhodně nemůže hradit škody vzniklé úniky toxických látek, od toho je jejich původce.

Kontakt:
Asistenční centrum
programu Toxické látky
a odpady sdružení Arnika
Chlumova 17
130 00 Praha 3

tel.+ fax: 222 781 471
e-mail: spolana@arnika.org

Jeho reakce přišla v září 2003. Přetiskujeme ji zde.

STŘEDOČESKÝ KRAJ
PETR BENDL
HEJTMAN

V Praze, dne 5. září 2003
č.j.: HT 2791-39741/03
Strany: 1 Přílohy: 1

Vážený,
reaguji na váš dopis ze dne 12.8. 2003, který se týká toxických látek v Lysé nad Labem a petice za zastavení provozu tamní spalovny.

Mým cílem je objektivní posuzování všech souvislostí v Lysé nad Labem a okolí. Kroky, které jsem učinil, byly nad rámec mých povinností.

Usnesení Rady kraje, které příkládám, potvrzuje splnění slibu, jež jsem dal občanům 12.8.2003 při mimořádném Zastupitelstvu města v kinosále v Lysé nad Labem. Domnívám se, že na tomto veřejném jednání skupina odborníků sdělila svoje názory a podala občanům srozumitelné informace.

Středočeský kraj zadá zpracování studie, která by měla jasně formulovat zatížení obyvatel v Lysé nad Labem a pokud možno analyzovat zdroje případného znečištění.

Váš dopis předávám vybranému zpracovateli zadané studie. Současně očekávám, že na dotazy životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Středočeského kraje odpovíte.

Vážený, sděluji vám, že se odmítám zapojit do kampaně, kterou vedete a považuji váš postup za zavádějící a neseriozní.

Do předložení výsledků zadané studie se nehodlám vyjadřovat.

S pozdravem,

P. Bendl

Přílohy: dle textu

Vážený

Ing. Milan Havel, za sdružení Arnika, program Toxické látky a odpady
Hana Marčaníková, za sdružení Lysin

Tolik tedy reakce pana hejtmana. Již nyní je jasné, že jeho slib, že „Středočeský kraj zadá zpracování studie, která by měla jasně formulovat zatížení obyvatel v Lysé nad Labem a pokud možno analyzovat zdroje případného znečištění,“ bude naplněn jen z poloviny. Studie, jejíž zadání neformulovali krajský úředníci ani radní, ale samotní zpracovatelé, zjistí zatížení mužů v Lysé nad Labem dioxiny a dalšími toxickými látkami, ale nebude podle vyjádření zpracovatelů analyzovat odkud se tyto toxické látky vzaly.

ANKETA

Zeškrtněte políčka, s nimiž souhlasíte, a vyplněnou návratku zašlete poštou na uvedenou adresu sdružení Arnika (z druhé strany návratky).

Znečištění životního prostředí v Lysé nad Labem toxickými látkami považuji za:

- velmi závažný problém
- stejně důležitý jako ostatní problémy města
- méně důležitý problém
- zanedbatelný problém

Spalovna nebezpečných odpadů v Lysé nad Labem by podle mne:

- měla zcela ukončit svůj provoz
- pokračovat v provozu až po dostavbě skladu nebezpečných odpadů, zabezpečení nakládání s popílky a lepším zajištěním proti únikům znečištěných vod
- pokračovat v provozu až po důsledném posouzení jejich vlivů na životní prostředí
- pokračovat ve spalování odpadů bez jakýchkoliv úprav
- nevím

Chtěl bych o spalovně získávat informace e-mailem a prosím o jejich zaslání na tuto e-mailovou adresu:

Chci finančně podpořit

- nezávislé rozborů na přítomnost toxických látek v Lysé nad Labem
 - vydávání informačních materiálů jako je tento, případně tvorbu internetových stránek o spalovně
 - sdružení Arnika obecně
- a prosím o zaslání

- více informací o vaší organizaci
- složenky či jiného formuláře na příspěvek na mnou zaškrtnutou aktivitu

Můj vzkaz:

Kontakt na sdružení Arnika: e-mail: toxic@arnika.org, http://toxic.arnika.org, tel.: 222 781 471. Číslo účtu 173 570 941/0300 ČSOB Praha 1.

„Nové poznatky výzkumu ukazují, že dioxiny jsou nebezpečnější, než se předpokládalo. Svými vlastnostmi (především schopností bioakumulace) dlouhodobě ohrožují zdraví obyvatel,“ konstatuje zpráva Světové zdravotnické organizace (WHO) z května 1998.

Jako dioxiny je souhrnně označováno 210 chemických látek ze dvou skupin odborně nazývaných polychlorované dibenzo-p-dioxiny (PCDDs) a polychlorované dibenzofurany (PCDFs). Protože tyto látky mají rozličnou toxicitu, přepočítává se jejich koncentrace na tzv. toxický ekvivalent (I-TEQ), který vyjadřuje míru jedovatosti toho kterého dioxinu ve vztahu k tomu nejtoxičtějšímu z nich (2,3,7,8 tetrachlorodibenzo-p-dioxin, TCDD). Hodnoty dioxinů jsou tak udávány ve zlomcích gramů krat I-TEQ (např. pg I-TEQ).

Vznik dioxinů souvisí s výrobou chloru. Ten se hromadně začal využívat především po 2. světové válce, protože bylo nutné najít tzv. mírové využití pro hromadně vyráběný bojový jed. „Výhodou“ chloru je, že vytváří stabilní chemické sloučeniny, což na druhé straně způsobuje kumulaci látek jako DDT, polychlorované bifenyly (PCB) a freony na Zemi. Bez chloru by nebylo dioxinů. Hlavními zdroji dioxinů jsou spalovací procesy a chemický průmysl. K významným zdrojům dioxinů patří spalování odpadů obsahujících chlorované látky.

DIOXINY

Dioxiny a jim podobné látky (např. polychlorované bifenyly) se nerozpouštějí ve vodě a po dlouhou dobu přetrvávají v prostředí. Ukládají se v tucích. U lidí poškozuji

imunitní a hormonální systém, způsobují poruchy metabolismu. U mužů mohou dioxiny poškozovat strukturu varlat či způsobovat zmenšení pohlavních orgánů. Ženy mohou trpět poruchami funkce vaječnicků a vážnými onemocněními dělohy. Dioxiny se dostávají placentou i do organismu nenarozených dětí, kojenci je pijí s mateřským mlékem. U dětí dioxiny vedou například k vývojovým vadám a poškozují nervový systém. Každý organismus reaguje na tyto látky různě.

Odezva na dioxiny se může objevit již při velice nízkých koncentracích. Naopak nemusí být i při koncentracích vyšších. Nejlepším řešením proto je pokud možno před-

cházet vzniku těchto látek a jejich unikům do životního prostředí. S tím je nutné začít u zdrojů jejich vzniku. Takový postup také stanovuje Stockholmská úmluva, kterou již ratifikovala i Česká republika a která vstoupí v platnost 17. května tohoto roku. Jde o mezinárodní dohodu o tzv. perzistentních organických látkách, ke kterým se řadí jak dioxiny, tak polychlorované bifenyly či DDT.

Sedmdesát kilo vážící člověk by podle WHO za den neměl přijmout více jak 70 - 240 pg TEQ dioxinů a dioxinům podobných PCB. Toto množství přibližně obsahuje sedmdesátigramová porce sumečka amerického z Josefova rybníka u Milovic. Stogramová porce slepičího masa z domácích chovů v Lysé přesahuje podle výsledků měření z minulého roku horní hranici limitu pro denní příjem dioxinů a PCB z potravin.

Jindřich Petrlík

KRÁTCE

VE SPALOVNĚ DOŠLO K HAVÁRII

Možná, že o tom nevíte, ale ve spalovně v Lysé nad Labem skutečně došlo k havárii. 3. 7. 2003 zjistili pracovníci ČIŽP únik závadných látek (olejový charakter, načervenalá barva, zápach po ropných látkách a rozpouštědlech) do retenční nádrže, které začaly bezpečnostním přepadem odtékat do příkopu mimo spalovnu. Díky rychlému zásahu

došlo k úniku pouze 2 litrů látky. Jako zdroj úniku byl identifikován otevřený kontejner na manipulační ploše prázdných obalů. Byla provedena sanace vapexem. Únik je nutno považovat za porušení §39 zákona č. 254/2001 Sb. o vodách. Při té samé kontrole ČIŽP zjistila i nevhodné skladování toxických popílků z čištění spalin.

KAM DALA FIRMA EKOBO MILOVICKÉ ODPADY?

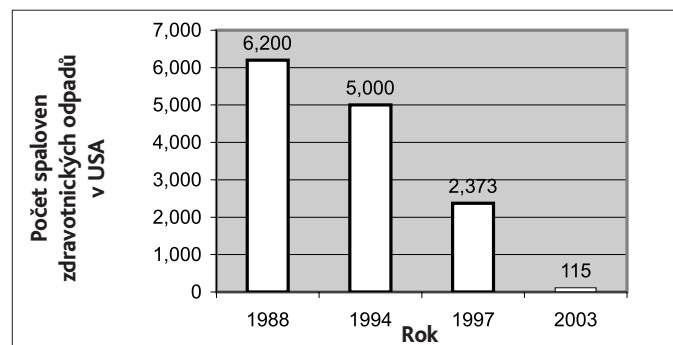
Jak se ukázalo počátkem minulého roku, uskladnila firma EKOBO část odpadů za státní dotaci v nepovoleném skladu v Mratíně. Zjistilo to sdružení Arnika po delší korespondenci s Českou inspekcí životního prostředí. Firma EKOBO měla dostat za své konání pokutu. V listopadu 2003 mluvčí Středočeského kraje tisku sdělil, že kraj zaplatil

likvidaci 19 tun odpadů uložených v Mratíně. Ale podle výkazů z počátku roku 2003 tam mělo být uloženo přes 92 tun nebezpečných odpadů, z toho 56 tun odpadů s obsahem PCB. Kam zmizely tedy zbývající desítky tun nebezpečných odpadů? Arnika žádá o sdělení této informace Krajský úřad Středočeského kraje.

V USA JSOU SPALOVNY NA ÚSTUPU

Následující graf zachycuje vývoj počtu spaloven zdravotnických odpadů ve Spojených státech od roku 1998. Více jak 6000 spaloven bylo

uzavřeno. Většinou je nahradily autoklávy, hydroklávy, mikrovlnné technologie a další alternativní způsoby ke zpracování zdravotnických odpadů.

Pohled do areálu spalovny v září 2002.

Foto: Jana Matková

Informační materiál „Listy o spalovně“ vydala společně občanská sdružení Lysin a Arnika. Redakční uzávěrka textů pro tento materiál byla 25. března 2004. Kontakt na redakci vydavatelů: Arnika, Chlumova 17, 130 00 Praha 3, tel. + fax: 222 781 471, e-mail: toxic@arnika.org. Grafické zpracování: Andrea Klátilová.

Vydání tohoto informačního materiálu finančně podpořili Nadace Partnerství, Stichting DOEN, New World Foundation a MŽP ČR.

